

## Kwaliteitsvol onderwijs op het platteland en in de stad: De leerkracht maakt het verschil, zowel in Zimbabwe als in Vlaanderen [1]



Half juni 2015 vond het vierde mini-seminarie plaats van het lerend netwerk 'gelijke onderwijskansen in Noord en Zuid'. Daarin werd het lerarenberoep van Zimbabwe vergeleken met dat van Vlaanderen. Sara Fobelets, onderwijsadviseur voor VVOB in Zimbabwe, bracht getuigenissen van lerarenopleiders en leerkrachten uit Zimbabwe. Heidi Depraetere (ENW BEO), Karin Goosen en Ingrid Vermeiren (beiden ENW ELAnt) schetsten de situatie voor Vlaanderen.

### ***Voor een goed begrip***

Een kleine politiek-economische schets van Zimbabwe helpt om de situatie ten volle te begrijpen. Zimbabwe, met als hoofdstad Harare, is gelegen tussen Zambia, Zuid-Afrika, Botswana en Mozambique. In 2000 was er een landhervormingsprogramma, waarbij de landbouwgrond van blanke boeren in beslag werd genomen. Door ontbrekende expertise, gebrek aan investeringen en aanhoudende droogte verwilderden de meeste akkers snel en de agrarische productie stortte volledig in. Ten gevolge van de crisis vluchtte een groot deel van de (meestal blanke) bevolking met een hoge socio-economische status naar het buitenland en een groot gedeelte van de Zwarte boeren vluchtte naar de stad. Daardoor kan men nu vier 'gebieden' onderscheiden: in stedelijk gebied met hoge bevolkingsdichtheid wonen doorgaans mensen met een lage socio-economische status, in stedelijk gebied met lage bevolkingsdichtheid wonen vaak de kansrijke burgers. Veel Zwarten die naar de stad gevlucht zijn wonen in semi-urbaan gebied, zij hebben geen land en geen geld. En tenslotte is er ook het platteland, waar voornamelijk boeren wonen. Ze wonen ver weg van alles maar hebben wel land.

### ***Status van onderwijs: in Vlaanderen meer waardering voor het kleuteronderwijs dan in Zimbabwe!***

In Vlaanderen gaat veel aandacht naar kleuteronderwijs. Denk maar aan de beleidsinitiatieven die sinds 2006 lopen om meer kleuters naar school te krijgen. Over het algemeen heeft ook de Zimbabweaanse bevolking een hoge waardering voor onderwijs, maar kleuteronderwijs krijgt minder appreciatie. De verklaring hiervoor is wellicht de 'nieuwheid' van kleuteronderwijs. Sinds 2005 biedt de lerarenopleiding in Zimbabwe *Early Child Development* aan: de (onvolledige) statistieken van 2013 leren ons dat wellicht minder dan 50% van de kinderen naar het kleuteronderwijs en 27% van de leerkrachten kleuteronderwijs een lerarendiploma heeft. Zimbabweaanse studenten die kiezen voor een kleuteropleiding hebben allen als drijfveer 'het verschil maken' voor kinderen. Wanneer men aan Vlaamse studenten en leerkrachten in dienst vraagt waarom ze dit beroep kiezen, vermelden ze ook omgaan met kinderen als intrinsieke motivatie.

### ***Gelijke onderwijskansen niet voor iedereen bereikbaar, in Vlaanderen noch in Zimbabwe***

In Zimbabwe volgt 13% van de leerlingen urbaan onderwijs tegen bijna 87% ruraal onderwijs. Er is nauwelijks sprake van gelijke onderwijskansen en het verschil tussen scholen is enorm. Verschillende inrichtende machten, variërend inschrijvingsgeld (tot vermenigvuldigd met 100), ligging van de school (urbaan of ruraal), klasgrootte, ... bepalen de realiteit. In stedelijk gebied met een lage bevolkingsdichtheid hebben scholen over het algemeen voldoende middelen, betere infrastructuur, toegang tot technologie en gekwalificeerd personeel. In rurale gebieden is dit alles niet aanwezig. Stedelijke scholen zijn dan ook meer gegeerd dan scholen op het platteland.

In Vlaanderen is er sinds 2002 veel aandacht voor gelijke onderwijskansen, maar onderzoek toont aan dat de kloof tussen kansrijk en kansarm zeker nog niet is gedicht. En bij ons zijn het dan eerder de grootstedelijke concentratiescholen die minder aantrek hebben: ze tellen veel indicatorleerlingen, hebben te kampen met een hoog percentage zittenblijvers en vroegtijdige schoolverlaters, ze worden als minder kwalitatief gepercipieerd. Bijgevolg haken leerkrachten die in zo'n school starten snel af of ze kiezen voor onderwijs buiten de grootstad.

## ***Welke leerkrachten durven de uitdaging aan?***

Ook hier kunnen we een parallel trekken tussen Noord en Zuid: het gros van de leerkrachten kiest als het enigszins kan voor de 'gemakkelijke' situatie. In Zimbabwe wordt lesgeven in de stad gezien als een soort van 'promotie'. In Vlaanderen toont onderzoek aan dat slechts 11% tot 14% van de leraren die hun diploma halen in de stad Antwerpen, ook effectief lesgeeft in de stad. Het zijn de leerkrachten die de job zien als een vorm van zelfontplooiing en die voldoening halen uit het inzetten van de context van hun leerlingen om hun lessen te voeden, die standhouden in de meeste uitdagende situaties.

## ***In het onderwijs is het belangrijk diversiteit (talig en cultureel) op te vatten als een kracht en niet als een probleem!***

In Vlaanderen worden grootsteden van langs om meer superdivers. Een uitdagende opdracht voor de lerarenopleiding om leraren-in-spe beter voor te bereiden op deze grootstedelijke context! Maar ook huidige leerkrachten die zich onwennig voelen in deze multiculturele samenleving kunnen via navorming en intervisie vaardiger worden in het omgaan met diversiteit. Onderwijs is geen individuele maar een teamgerichte activiteit: samen staan we sterk, zowel in Vlaanderen als in Zimbabwe!

Door **Annemie Van Gastel**  
*Pedagogisch begeleider GO!*











**Source URL (modified on 25/08/2022):** <https://www.vvob.org/en/noordwerking/gok/equitystories/kwaliteitsvol-onderwijs-op-het-platteland-en-de-stad-de-leerkracht-maakt-het-verschil-zowel-in-zimbabwe>

#### **Links**

[1] <https://www.vvob.org/en/noordwerking/gok/equitystories/kwaliteitsvol-onderwijs-op-het-platteland-en-de-stad-de-leerkracht-maakt-het-verschil-zowel-in-zimbabwe>